

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Кафедра державного управління, документознавства та інформаційної
діяльності

06-14-66

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсової роботи
з навчальної дисципліни

«Аналіз соціально-економічного розвитку регіону»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Публічне управління та
адміністрування»
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
Науково-методичною радою з
якості ННІЕМ
протокол № 4
від 08 квітня 2020 р.

Рівне – 2020

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку регіону» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Антонова С. Є. – Рівне : НУВГП, 2020. – 33 с.

Укладач: Антонова С. Є., к.е.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Відповідальний за випуск: Сазонець І. Л., д.е.н., професор, завідувач кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Керівник групи забезпечення
спеціальності
д.е.н, професор

Сазонець І. Л.

© Антонова С. Є., 2020
© НУВГП, 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Мета і завдання виконання курсової роботи.....	5
2. Видача завдання та вимоги до оформлення.....	6
3. Зміст курсової роботи та вказівки до виконання її основних розділів.....	9
4. Порядок оцінювання виконання курсової роботи	26
5.. Список рекомендованої літератури.....	29
Додаток.....	33

ВСТУП

У сучасних умовах підвищується роль наукового обґрунтування розвитку регіонів. В умовах ринкових відносин і посилення економічної самостійності регіонів зростає потреба дослідження проблем регіонального розвитку. Проблемні питання діагностики стану соціально-економічної системи регіонів в Україні набувають в умовах трансформації ринкових відносин особливої актуальності, адже сьогодні ця необхідність визначається геоекономічними та геополітичними особливостями, адекватними новим умовам. Аналіз різних аспектів економічного та соціального життя регіону проводиться з метою визначення об'єктивного діагнозу, на основі якого повинна будуватися стратегія і тактика регіонального розвитку.

Аналітична функція управління відіграє важливе значення, оскільки забезпечує зацікавлених користувачів (орган управління) інформацією про реальний стан організації, резерви економічних та бюджетних ресурсів, цільове використання виділених державою коштів тощо. Результати аналізу регіонального соціально-економічного розвитку необхідні для реалізації функцій прогнозування та планування на регіональному рівні. Це дозволяє забезпечити обґрунтованість регіональних концепцій, стратегій і програм, а також формулювати адекватну регіональну політику.

Регіональний аналіз включає оцінювання рівня розвитку регіону, його спеціалізації й комплексності розвитку продуктивних сил, їх ефективності, а також дослідження регіональних ринків товарів і послуг, праці, фінансових структур, рівнів інвестицій та інновацій. Важливе значення має також аналіз особливостей населення (демографічних показників, системи розселення тощо), оцінювання природно-ресурсного, наукового і виробничого потенціалів, рівня розвитку і розміщення інфраструктури, екологічної безпеки.

Навчальним планом підготовки бакалаврів за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» передбачено виконання курсової роботи з дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку регіону», яка необхідна для практичного узагальнення отриманих знань і виявлення умінь та здібностей, притаманних державним службовцям щодо проведення регіонального соціально-економічного аналізу. Виконання курсової роботи є завершальним етапом вивчення дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку регіону» та дає можливість

студентам навчитися приймати управлінські рішення, творчо мислити і самостійно вирішувати виникаючі проблеми, застосовуючи загальнонавчальні прийоми і способи регіонального аналізу; втілювати в життя основні принципи соціально-економічного аналізу. На етапі виконання курсової роботи здійснюється систематизація, розширення та закріплення теоретичних знань, що одержані студентом під час вивчення дисципліни та дозволяють йому набути практичних навиків у застосуванні отриманих знань для вирішення конкретних завдань щодо процесу регіонального аналізу.

Методичні вказівки призначені для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Метою виконання курсової роботи з дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку регіону» є дослідження соціально-економічних аспектів розвитку регіону (областей України), аналіз трудового потенціалу та оцінка інвестиційної привабливості регіону, а також формування аналітичних висновків щодо можливостей його подальшого розвитку.

Предметом дослідження є загальна характеристика регіонального розвитку. Об'єктами вивчення є природно-ресурсний, людський і трудовий потенціали, ринок праці, економічний рівень розвитку регіону, інвестиційна привабливість, екологічна та демографічна ситуації.

Основними завданнями щодо виконання курсової роботи студентами є такі:

- закріплення основних понять, категорій, систем, інструментарію та алгоритмів дисципліни;
- ознайомлення з процесом аналізу соціально-економічного становища регіону;
- вивчення методології аналізу трудового потенціалу регіону;
- набуття практичних навичок щодо оцінки інвестиційної привабливості регіону;
- формування у студентів умінь творчого пошуку резервів поліпшення показників регіонального розвитку.

2. ВИДАЧА ЗАВДАННЯ ТА ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ

Завдання щодо виконання курсової роботи видається викладачем на першому практичному занятті викладання дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку регіону». Завдання на виконання курсової роботи погоджує завідувач кафедри.

В завданні вказується назва теми, наводиться зміст роботи, що має виконати студент, визначаються основні структурні елементи роботи та встановлюються терміни їх виконання. Варіант курсової роботи студент обирає відповідно до порядкового номеру прізвища студента згідно журналу викладача.

Курсова робота оформлюється на стандартних аркушах формату А4 згідно встановлених вимог. Починати слід з титульного аркуша, оформленого відповідно до додатка А. Зміст роботи повинен вміщувати назву її частин і додатків із зазначенням номерів сторінок. Розміщують його на другій сторінці роботи після титульного аркуша.

Назву кожного розділу слід писати більшим шрифтом, ніж основний текст. Новий розділ слід починати з нової сторінки.

Цитати з офіційних документів та наукової літератури обов'язково беруться в лапки, а в кінці, після цитати, робляться посилання на першоджерело. Посилання потрібно робити в квадратних дужках із зазначенням номера першоджерела згідно зі списком використаних джерел та зазначенням відповідної сторінки (сторінок). Наприклад, [5, с. 15] - п'яте джерело, сторінка п'ятнадцять; [6, с. 5; 12, с. 1] - шосте джерело, сторінка п'ять та дванадцять джерело, сторінка один. Надто багато цитат у роботі наводити не слід, хоча цитування - цілком допустимий засіб аргументації. Поряд із прямим цитуванням можна за необхідності висловлювати чужі думки своїми словами, але в цьому випадку потрібно робити посилання на першоджерело.

Графіки і таблиці слід виконувати, суворо дотримуючись відповідних вимог. Нумерують графіки, таблиці та всі інші ілюстрації (схеми, зображувальні діаграми тощо) арабськими цифрами, наскрізною нумерацією в рамках окремого розділу роботи. Всі ілюстрації іменують рисунками. Наприклад, "Рис. 1.1" (перший рисунок першого розділу), "Рис. 2.3" (третій рисунок другого розділу) і т.д. Якщо таблиця запозичена або розрахована за даними літературного джерела, необхідно обов'язково зробити посилання на першоджерело (за відповідними правилами).

Правила оформлення рисунків

Симетрично до тексту під рисунком розміщують слово "Рис." та його порядковий номер, потім у тому самому рядку наводиться назва рисунка, наприклад, "Рис. 1.5" (п'ятий рисунок першого розділу).

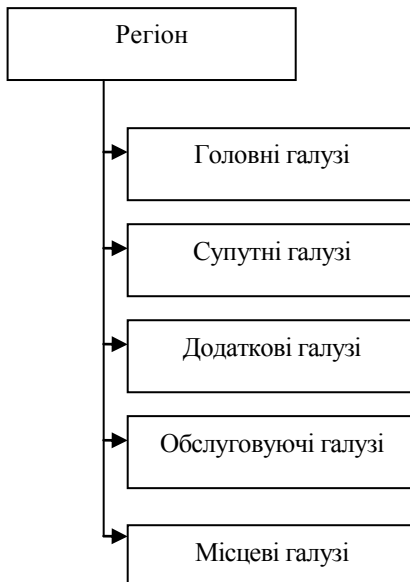

Рис. 1.5 Функціональна структура господарства регіону

Правила оформлення таблиць

Вирівняйте по правому полю сторінки слово "Таблиця" та її порядковий номер, нижче симетрично до тексту наводиться назва таблиці. У прикладі, що наводиться нижче, зверніть увагу на правильне перенесення частини таблиці на наступну сторінку (якщо таблиця велика і не вміщується на одній сторінці).

Формули розрахунків у тексті виділяють, записуючи їх більшим шрифтом і окремим рядком, даючи докладне пояснення кожному символу (якщо він трапляється вперше). Кожна формула повинна послідовно нумеруватися арабськими цифрами в дужках на правому боці поля, на рівні нижнього рядка формули, якої цей номер стосується. Нумерація формул проводиться в рамках окремих розділів. Наприклад, (3.1) - перша формула третього розділу. При повторному зверненні до формули новий номер не присвоюється, а робиться посилання на номер, який був присвоєний їй раніше.

Таблиця 1.1

Баланс трудових ресурсів регіону

Розділи балансу	Рік		Зміни в плановому балансі щодо звітнього
	звітний	прогнозний	
1	2	3	4
І Трудові ресурси - всього, в тому числі:			
- працездатне населення в працездатному віці			
- населення пенсійного віку			
- зайняті в господарстві підлітки віком 14-16 років			
- пенсіонери працездатного віку			

Правила написання назв розділів і пунктів роботи

Заголовки структурних частин роботи друкують малими літерами (крім першої великої) симетрично до тексту. Крапку в кінці не ставлять. Відстань між заголовком та подальшим текстом - один інтервал. Наприклад:

Розділ 1. Аналіз регіонального розвитку

1.1. Системно-діагностичний аналіз регіонального розвитку

Правила оформлення літературних джерел

Список використаних джерел слід формувати на основі алфавітного порядку прізвищ авторів. Оформлення літератури відбувається згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».

Правила оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках після списку використаних джерел. Додатки розміщують у порядку появи посилань на них у тексті роботи. Додатки оформлюють на окремих сторінках роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Угорі сторінки малими літерами з першої

великої друкується слово "Додаток" і велика літера, що позначає додаток. Додаток слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Є, І, І, О, Ч, Ї, наприклад, "Додаток А", "Додаток Б" і т.д. Один додаток позначається як додаток А. Додаток повинен мати заголовок, надрукований під словом "Додаток" симетрично відносно сторінки.

3. ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЇЇ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ

Курсова робота з дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку регіону» виконується з використанням статей і конкретних даних, які публікуються у Статистичних щорічниках, на офіційному сайті Державного комітету статистики. Необхідно слідкувати за матеріалами про соціально-економічний розвиток країни, опублікованими на сайтах органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Підібраний матеріал необхідно використовувати не тільки для ілюстрації теоретичних положень теми, які розглядаються, а і як вихідну базу творчого вивчення досліджуваного явища та процесу, визначення узагальнених характеристик або пошуку закономірностей у розвитку.

Типова структура роботи передбачає наявність вступу, основної частини, висновків, переліку літературних джерел і додатків.

У *вступі* необхідно зазначити теоретичне значення проблеми, що вивчається, обґрунтувати її актуальність на сучасному розвитку публічного управління та адміністрування. Необхідно чітко і коротко сформулювати мету та цілі завдання, що вирішуються у даній роботі, дати стислу характеристику предмета та об'єкта дослідження. Обсяг вступу не повинен перевищувати п'яти відсотків від загального обсягу роботи.

В *основній частині* роботи наводять, власне, результати практичного розрахунку та проводять аналіз з використанням даних статистичної звітності.

У *висновках* формують основні результати розкриття конкретної теми або проведеного дослідження, визначають головні шляхи подальшої роботи у цьому напрямку. Ця частина курсової роботи характеризує ступінь та якість виконання поставлених перед студентом завдань. Обсяг висновків — до 5 відсотків загального обсягу роботи.

Усі розділи роботи повинні бути логічно взаємозв'язаними, кожний попередній повинен бути базою для наступного. Цей зв'язок потрібно оформити і стилістично.

Після висновків, починаючи з нової сторінки, наводиться *список використаної літератури*.

У *додатках* до роботи можуть бути розміщені запозичені таблиці вихідного матеріалу, інструкції, результати досліджень тощо. Додатки не є обов'язковим розділом роботи.

Тема роботи загальна для всіх студентів та має назву: „Аналіз регіонального розвитку ХХХ області”. Назва області визначається за списком групи.

На основі інформації державних статистичних спостережень, адміністративних та інших джерел зробити аналіз регіонального розвитку регіону за такими напрямками (зазначені напрями аналізу є також розділами змісту курсової роботи):

1. Аналіз соціально-економічного становища регіону.
2. Аналіз трудового потенціалу регіону.
3. Оцінка інвестиційної привабливості регіону.

Розділ 1. Аналіз соціально-економічного становища регіону

1.1 Системно-діагностичний аналіз регіонального розвитку

Охарактеризувати основні показники соціально-економічного розвитку регіону із показниками та словесно.

Діагностику стану регіону слід розпочати з визначення показника індексу розвитку людського потенціалу (ІРЛП). Зміни його значення в часі може свідчити про ефективність обраної управлінської стратегії. ІРЛП визначається як середнє арифметичне трьох індексів:

$$ІРЛП = \frac{1}{3} \sum_{i=1}^3 \frac{x_i - x_{\min}}{x_{\max} - x_{\min}}, \quad (1.1)$$

де x_1 - очікувана тривалість життя при народженні. При розрахунку мінімальне значення дорівнює 25 рокам, максимальне - 85 рокам;

x_2 - рівень освіти. Розраховується як сума індексу письменності дорослих з часткою $2/3$ та індексу сукупної частки учнів початкових, середніх і вищих навчальних закладів з часткою $1/3$. Індекс письменності для дорослого населення (від 15 років) X_{\min} беруть 0, а X_{\max} - 100%. Індекс сукупної частки учнів розраховується для осіб молодших за 25 років, а його граничні значення такі самі, як і в індексі письменності;

X_3 - реальний обсяг ВВП на 1 людину (в доларах). У розрахунках $X_{min} = 100$ \$, а $X_{max} = 5448$ \$ (для України $X = 1630$ \$).

Високий показник ІРЛП свідчить про високий рівень життя населення.

Приклад розв'язання

Таблиця 1.1

Вихідні дані по Хмельницькій області

Показник	Дані по регіону
1 Очікувана тривалість життя при народженні, років	69,3
2 Реальний обсяг ВВП на 1 людину, дол.	950
3 Індекс письменності для дорослого населення, %	94,9
4 Індекс сукупної частки учнів початкових, середніх і вищих навчальних закладів, %	47,1

$$ІРЛП = \frac{1}{3} \left(\frac{69.3 - 25}{85 - 25} + \left(\frac{2}{3} \cdot \frac{0.949 - 0}{100 - 0} + \frac{1}{3} \cdot \frac{0.741 - 0}{100 - 0} \right) + \frac{950 - 100}{5448 - 100} \right) = 0.869$$

ІРЛП становить 86,9%, отже, можна зробити висновок, що рівень життя в Хмельницькій області достатньо високий.

Далі необхідно розглянути такі основні напрями моніторингу соціально-економічного стану регіону:

1.2 Діагностика природно-ресурсного потенціалу

У цьому підрозділі необхідно описати природні ресурси та умови регіону, мінерально-сировинну базу, запаси корисних копалин тощо.

1.3 Демографічна діагностика й діагностика ринку праці

Необхідно розглянути особливості населення регіону, його гендерну структуру, коефіцієнти народжуваності і смертності, рівень здоров'я населення, кількість жителів зі спеціальною та вищою освітою, особливості ринку праці у регіоні, рівень безробіття, кваліфікацію населення, розподіл працюючих за сферами діяльності тощо.

1.4 Діагностика розселення

Необхідно описати та розрахувати коефіцієнт територіальної концентрації населення:

$$R = \frac{D}{0.5\sqrt{S/n}}, \quad (1.2)$$

де D - середня відстань між найближчими поселеннями;

S - площа дослідженої території;

n - кількість поселень.

Вважається, що рівномірному розміщенню відповідає коефіцієнт, близький до 2, при скупченості в одному пункті - біля відмітки "0", при хаотичному розміщенні - біля відмітки "1".

Приклад розв'язання

Таблиця 1.2

Дані для розрахунку

Показник	Значення
1 Середня відстань між найближчими поселеннями, км	3,75
2 Площа дослідженої території, м ²	20600
3 Кількість поселень	1474

$$R = \frac{3.75}{0.5\sqrt{20600/1474}} = 2.$$

Коефіцієнт територіальної концентрації населення дорівнює 2, це свідчить про те, що населення на території області розміщено хаотично.

1.5 Діагностика економічного рівня розвитку регіону

Основним показником для діагностики є валовий регіональний продукт (ВРП) та його динаміка.

1.6 Діагностика динамічних якостей регіону

Необхідно розглянути ступінь сталості соціально-економічної структури; стадію економічного та інвестиційного циклу.

1.7 Діагностика комплексності господарства регіону

Пов'язана з діагностикою галузевої структури. Одним із важливих є показник, що враховує ступінь "самозабезпеченості" регіону:

$$N_s = \frac{p_r \sum C_r}{P \sum C_c}, \quad (1.3)$$

де N_s - рівень комплексності;

P - валовий продукт, спожитий регіоном;

p_r - частина спожитого продукту, виробленого в регіоні;

C_r - зведений індекс собівартості одиниці продукції, виробленої в регіоні;

C_c - зведений індекс собівартості аналогічної продукції в країні.

Приклад розв'язання

Таблиця 1.3

Вихідні дані для розрахунку

Показник	Дані по регіону
1 Валовий продукт, спожитий регіоном, грн	16932
2 Частина спожитого продукту, виробленого в регіоні, грн	11061
3 Зведений індекс собівартості одиниці продукції, виробленої в регіоні	0,523
4 Зведений індекс собівартості аналогічної продукції в країні	0,468

$$N_s = \frac{11061 \cdot 0.523}{16932 \cdot 0.468} = 0.73.$$

Ступінь самозабезпеченості регіону становить 73%, тобто регіон на 73% сам забезпечує себе господарською продукцією.

1.8 Екологічна діагностика регіону

У цьому розділі необхідно провести аналіз викидів забруднюючих речовин в атмосферу регіону в динаміці, наявності сховищ токсичних відходів на території регіону, наявності небезпечних виробництв, надзвичайних ситуацій на даній території.

Розділ 2. Аналіз трудового потенціалу регіону

Описати трудові ресурси регіону, використовуючи дані статистичних звітностей за останні 2 роки.

Необхідно розрахувати *кількість трудових ресурсів* регіону, які охоплюють працездатне населення у працездатному віці, працюючих пенсіонерів та підлітків і визначаються за формулою

$$TP = H_n - (P_n + I_n) + (P_n + M_n), \quad (2.1)$$

де TP — кількість трудових ресурсів у прогностному періоді;

H_n — чисельність населення у працездатному віці;

P_n — непрацюючі пенсіонери у працездатному віці;

I_n — непрацюючі інваліди I і II груп інвалідності у працездатному віці;

P_n — працюючі пенсіонери пенсійного віку;

M_n — працюючі підлітки віком до 16 років.

Чисельність працездатного населення ($Ч_n$) розраховується як різниця між чисельністю населення у працездатному віці і кількістю

інвалідів I та II груп працездатного віку та осіб, що отримують пенсії на пільгових умовах, тобто:

$$Ч_n = H_n - (П_n + I_n). \quad (2.2)$$

Рівень зареєстрованого безробіття (РБ) визначається відношенням чисельності зареєстрованих безробітних до працездатного населення у працездатному віці ($Ч_{пв}$):

$$РБ = \frac{B_n}{Ч_{пв}}, \quad (2.3)$$

де B_n — чисельність зареєстрованих безробітних.

Чисельність незайнятого працездатного населення у працездатному віці:

$$Ч_n = TP - (З_n + З_u + У_v + B_n), \quad (2.4)$$

де $Ч_n$ - чисельність незайнятого працездатного населення у працездатному віці;

$З_n$ - зайняті у народному господарстві;

$З_u$ - зайняті в інших сферах економічної діяльності,

$У_v$ - учні у працездатному віці, які навчаються з відривом від виробництва.

Наступним кроком необхідно розглянути якість трудового потенціалу за такими критеріями:

- загальна і спеціальна освіта - загальна частка працездатного населення із середньою освітою;
- кваліфікаційна підготовка - загальна частка працездатного населення, що закінчили навчання в навчальних закладах до III рівня акредитації включно;
- вища освіта - загальна частка працездатного населення, що закінчили навчання в навчальних закладах IV рівня акредитації включно;
- поновлення спеціальних знань - загальна частка працездатного населення, що підвищили свою кваліфікацію;
- здоров'я - система показників, які характеризують колективне здоров'я працездатного населення (рівень захворюваності, інвалідності, диспансерний облік тощо);
- вік - середній вік працездатних, відхилення цієї величини від регіонального вікового нормативу;
- стать - відхилення статевої структури працездатного населення від регіонального нормативу потреби в робочій силі певної статі;
- сімейна структура - кількість дітей дошкільного віку на 1000 матерів працездатного віку; частка сімей, у яких три і більше утриманців на одного працюючого.

Необхідно скласти *баланс трудових ресурсів регіону*, в якій демографічні показники представлені такими розділами (табл. 2.1):

- населення;
- трудові ресурси;
- розподіл трудових ресурсів;
- розподіл зайнятих за сферами і галузями економіки.

Таблиця 2.1

Баланс трудових ресурсів регіону

Розділи балансу	Рік		Зміни в плановому балансі щодо звітного
	звітний	прогнозований	
1	2	3	4
I Трудові ресурси - всього, у тому числі:			
- працездатне населення в працездатному віці			
- населення пенсійного віку			
- зайняті в господарстві підлітки віком 14-16 років			
- пенсіонери працездатного віку			
II Розподіл трудових ресурсів			
<i>1 За видами зайнятості:</i>			
в суспільному господарстві, у тому числі:			
- зайняті індивідуальною трудовою діяльністю в кооперативах			
особи віком 16 років і старше, що навчаються з відривом від виробництва			
<i>2 За сферами виробництва:</i>			
- у виробничій сфері у сфері			
- у сфері нематеріального виробництва			
<i>3 За галузями:</i>			
- промисловість			
- сільське господарство			
- будівництво			
- транспорт			
- зв'язок			
<i>4 За суспільними групами:</i>			

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4
- робітники і службовці			
- колгоспники			
- одноосібники та некооперативні кустарі, орендарі та члени кооперативів, зайняті в особистому підсобному господарстві, фермери.			

Приклад розв'язання

Таблиця 2.2

Дані для розрахунку

Показник	Значення
1 Чисельність населення у працездатному віці, чол.	996000
2 Непрацюючі пенсіонери у працездатному віці, чол.	250000
3 Непрацюючі інваліди I і II груп інвалідності у працездатному віці, чол.	93664
4 Працюючі пенсіонери пенсійного віку, чол.	1541
5 Працюючі підлітки віком до 16 років, чол.	979
6 Чисельність зареєстрованих безробітних, чол.	61100
Зайняті у народному господарстві, чол.	285400
Зайняті в інших сферах економічної діяльності, чол.	195000
Учні у працездатному віці, що навчаються з відривом від виробництва, чол.	69700

Кількість трудових ресурсів розрахуємо за формулою 2.1:

$$TP=996000-(250000+93664)+(1541+979)=649\,816 \text{ чол.}$$

Чисельність працездатного населення розрахуємо за формулою 2.2:

$$ЧП=996000-(250000+93664)=652336 \text{ чол.}$$

Рівень зареєстрованого безробіття розрахуємо за формулою 2.3:

$$РБ=61100/652336=0,093$$

Чисельність незайнятого працездатного населення у працездатному віці розрахуємо за формулою 2.4:

$$ЧН=649816-(285400+195000+69700+61100)=38616 \text{ чол.}$$

Складемо баланс трудових ресурсів

Таблиця 2.3

Баланс трудових ресурсів

Розділи балансу	Рік		Зміни в плановому балансі щодо звітного
	звітний	прогнозний	
1	2	3	4
I Трудові ресурси - всього, у тому числі:			
- працездатне населення в працездатному віці, осіб	649816	650000	184
- населення пенсійного віку, тис. чол.	598,6	583,1	-15,5
- зайняті в господарстві підлітки віком 14-16 років, тис. чол.	979	996,4	-17,4
- пенсіонери працездатного віку, тис. чол.	250	246,2	-3,8
II Розподіл трудових ресурсів			
<i>1 За видами зайнятості:</i>			
в суспільному господарстві, у тому числі:	285,4	294,5	9,1
- зайняті індивідуальною трудовою діяльністю в кооперативах, тис. чол.	215,7	229,1	13,4
- особи віком 16 років і старше, що навчаються з відривом від виробництва, тис. чол.	69,7	65,4	-4,3
<i>2 За сферами виробництва:</i>			
- у виробничій сфері у сфері, тис. чол.	583,1	593,4	10,3
- у сфері нематеріального виробництва, тис. чол.	598,6	601,4	2,8
<i>3 За галузями:</i>			
- промисловість, тис. чол.	83,3	86,2	2,9
- сільське господарство, тис. чол.	192,6	198,6	6
- будівництво, тис. чол.	968	956	-12

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4
- транспорт, тис. чол.	600	586	-11
- зв'язок, тис. чол.	420	432,6	12,6
<i>4 За суспільними групами:</i>			
- робітники і службовці, тис. чол.	586	594	8
- колгоспники, тис. чол.	59,5	56,5	-3
- одноосібники та некооперативні кустарі, орендарі та члени кооперативів, зайняті в особистому підсобному господарстві, фермери, тис. чол.	175	169	-6

Розділ 3. Оцінка інвестиційної привабливості регіону

Оцінку інвестиційної привабливості регіонів здійснюють за такими узагальненими показниками:

- рівень загальнооекономічного розвитку регіону;
- рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону;
- демографічна характеристика регіону;
- рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону;
- рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків.

Узагальнений показник розраховується за формулою:

$$I_{\text{узаг}} = \sum (I_i \cdot R_i), \quad (3.1)$$

де I_i – аналітичний показник регіону;

R_i – вага даного показника.

При оцінюванні рівня ***загальнооекономічного розвитку регіону*** вивчають потенційну потребу в обсягах інвестування, можливість формування інвестиційних ресурсів за рахунок власних джерел, сукупну місткість регіонального ринку. Для такого оцінювання використовують такі аналітичні показники:

- частка регіону в валовому внутрішньому продукті та виробленому національному доході;

- обсяг виробленої промислової продукції на душу населення;
- рівень самозабезпеченості регіону основними продуктами харчування (обсяг виробництва відповідних видів сільськогосподарської продукції на душу населення);
- середній рівень заробітної плати у регіоні;
- обсяг і динаміка капітальних вкладень у регіоні в розрахунку на одного жителя;
- число компаній і фірм усіх форм власності в регіоні;
- частка збиткових підприємств у загальній кількості функціонуючих компаній та фірм.

При оцінюванні ***рівня розвитку інвестиційної інфраструктури регіону*** вивчають можливості швидкої реалізації інвестиційних проектів за такими показниками:

- кількість підрядних будівельних компаній і фірм усіх форм власності;
- обсяги місцевого виробництва основних видів будівельних матеріалів;
- виробництво енергетичних ресурсів (у перерахунку на електроенергію) на душу населення;
- кількість залізничних шляхів сполучення в розрахунку на 100 км² території;
- щільність автомобільних шляхів із твердим покриттям на 100 км² території.

При оцінюванні ***демографічної характеристики регіону*** вивчають потенційний обсяг попиту населення на споживчі товари та послуги, а також можливість залучення кваліфікованої робочої сили до виробництв, що інвестуються. З цією метою аналізують такі показники:

- частка населення регіону в загальній чисельності жителів країни;
- співвідношення міських і сільських жителів у регіоні;
- частка населення, зайнятого у суспільному виробництві на підприємствах усіх форм власності;
- рівень кваліфікації робітників, зайнятих у суспільному виробництві.

При оцінюванні ***рівня розвитку ринкових відносин і комерційної структури регіону*** вивчають ставлення місцевих органів самоврядування до розвитку ринкових форм і створення відповідного підприємницького клімату. Для цього оцінювання використовують систему таких показників:

- частка приватизованих підприємств у загальній кількості

підприємств комунальної власності;

- частка компаній і фірм недержавних форм власності у загальній кількості виробничих підприємств регіону;

- кількість спільних компаній і фірм із зарубіжними партнерами (юридичними і фізичними особами-нерезидентами);

- кількість банківських установ (у тому числі філій) на території регіону;

- кількість страхових компаній (та їхніх представництв) на території регіону;

- кількість товарних бірж (універсальних і спеціалізованих) на території регіону.

При *оцінюванні рівнів криміногенних, екологічних та інших ризиків* вивчають ступінь безпеки інвестиційної (а потім виробничої) діяльності в регіоні. З цією метою розглядають такі показники:

- рівень економічної злочинності (за основними видами і в цілому) в розрахунку на 100 тис. жителів;

- частка підприємств зі шкідливими викидами, що перевищують граничнодопустимі норми, в загальній кількості промислових підприємств;

- середній радіаційний фон у містах регіону;

- частка незавершених будівельних об'єктів у загальній кількості розпочатих будівництвом об'єктів за останні 3 роки.

Вага кожного показника при розрахунку узагальнювального розраховують експертним опитуванням методом попарних порівнянь, згідно з яким будується множина матриць попарних порівнянь.

Попарні порівняння проводяться у розгляді переваг (домінування) одного елемента над іншим. У загальному вигляді матриця попарних порівнянь формується таким чином (табл. 3.1)

Таблиця 3.1

Матриця попарних порівнянь показників

	Показник 1	Показник 2	Показник 3	Усього
Показник 1		x_{12}	x_{13}	X_1
Показник 2	x_{21}		x_{23}	X_2
Показник 3	x_{31}	x_{32}		X_3
Усього				Y

У кожній клітинці порівнюється значущість показника, якщо показник, що знаходиться у рядку, важливіший за той, що знаходиться у стовпці, то ставиться оцінка 2. Якщо показник, що знаходиться у

рядку, менш важливіший за той, що знаходиться у стовпці, то ставиться оцінка 0. Якщо показники рівноважливі – 1.

Після заповнення всієї матриці знаходимо суму оцінок по рядках та стовпчиках.

Вагу кожного показника розраховують за формулою

$$R_i = \frac{X_i}{Y}, \quad (3.2)$$

де X – сума оцінок у рядку, Y – сума всіх оцінок.

На основі кількісної оцінки розглянутих синтезованих показників (отриманих за сумою їхньої рангової значущості) **розраховують інтегральний показник оцінки інвестиційної привабливості регіонів.**

Інтегральний показник оцінки інвестиційної привабливості регіонів країни при прийнятті інвестиційних рішень розраховують як суму добутків рангового значення кожного синтезованого показника, помноженого на його вагу:

$$I_{int} = \sum (I_{uzag} \cdot R_i), \quad (3.3)$$

де I_{uzag} – узагальнений показник;

R_i – вага даного показника.

Експериментально (з урахуванням думок інвестиційних менеджерів) визначено такі величини ваги кожного синтезованого показника в сукупній оцінці інвестиційної привабливості регіонів у відсотках:

- рівень загальнооекономічного розвитку - 35;
- рівень розвитку інвестиційної інфраструктури - 15;
- демографічна характеристика - 15;
- рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури - 25;
- рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків - 10.

За значенням розрахованого інтегрального показника визначають конкретне місце регіону щодо інвестиційної привабливості у загальному складі регіонів країни.

Усі регіони країни за рівнем інвестиційної привабливості (тобто ефективності здійснення інвестиції) можна згрупувати в кілька груп, зокрема:

перша група - регіони пріоритетної інвестиційної привабливості - ефективність в регіоні на 35 - 40 відсотків вища, ніж по країні в цілому;

друга група - регіони досить високої інвестиційної привабливості - ефективність на 15 - 20 відсотків вища, ніж по країні в цілому;

третьа група - регіони середньої інвестиційної привабливості - ефективність на рівні показника по країні;

четверта група - регіони низької інвестиційної привабливості - ефективність на 20 - 30 відсотків нижча, ніж по країні в цілому.

Приклад розв'язання

Таблиця 3.2

Аналітичні показники рівня загальнооекономічного розвитку регіону

Показник	Значення
1	2
1 Частка регіону в валовому внутрішньому продукті та виробленому національному доході, %	1,8
2 Обсяг виробленої промислової продукції на душу населення, грн	7266
3 Рівень самозабезпеченості регіону основними продуктами харчування, грн	2331
4 Середній рівень заробітної плати у регіоні, грн	1098
5 Обсяг і динаміка капітальних вкладень у регіоні в розрахунку на одного жителя, грн	1410,4
6 Число компаній і фірм всіх форм власності в регіоні, шт.	18000
7 Частка збиткових підприємств у загальній кількості функціонуючих компаній та фірм, %	34,6

Таблиця 3.3

Розрахунок ваги показників для розрахунку рівня
загальнооекономічного рівня регіону

	Частка регіону в валовому внутрішньому продукті та виробленому національному доході, %	Обсяг виробленої промислової продукції на душу населення, грн	Рівень самозабезпеченості регіону основними продуктами харчування, грн	Середній рівень заробітної плати у регіоні, грн	Обсяг і динаміка капітальних вкладень у регіоні в розрахунку на одного жителя, грн	Число компаній і фірм усіх форм власності в регіоні, шт.	Частка збиткових підприємств у загальній кількості функціонуючих компаній та фірм, %	Сума	Вага показника
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Частка регіону в валовому внутрішньому продукті та виробленому національному доході, %		2	1	2	2	0	1	8	8/44=0,18
Обсяг виробленої промислової продукції на душу населення, грн	0		1	0	0	0	2	3	3/44=0,07
Рівень самозабезпеченості регіону основними продуктами харчування, грн	1	1		0	1	2	1	6	6/44=0,14
Середній рівень заробітної плати у регіоні, грн.	0	2	2		2	1	1	8	8/44=0,18

Продовження табл. 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Обсяг і динаміка капітальних вкладень у регіоні в розрахунку на одного жителя, грн	0	2	1	0		1	2	6	$\frac{6}{44} = 0,14$
Число компаній і фірм усіх форм власності в регіоні, шт.	2	2	0	1	1		2	8	$\frac{8}{44} = 0,18$
Частка збиткових підприємств у загальній кількості функціонуючих компаній та фірм, %	1	1	1	1	0	0		5	$\frac{5}{44} = 0,11$
Усього								44	1

Визначимо узагальнювальний показник:

$$I_{узаг} = 0,18 * 1,8 + 0,07 * 7266 + 0,14 * 2331 + 0,18 * 1098 + 0,14 * 1410,4 + 0,18 * 8000 + 0,11 * 34,6 = 4482,22.$$

Аналогічно розрахуємо всі інші узагальнювальні показники (в звіті всі розрахунки викласти докладно). Розрахуємо інтегральний індекс інвестиційної привабливості.

Таблиця 3.3

Розрахунок інтегрального показника

Показник	Значення	Вага
1 Рівень загальнооекономічного розвитку регіону	4482,22	0,35
2 Рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону	1407,51	0,15
3 Демографічна характеристика регіону	20,74	0,15
4 Рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону	64,92	0,25
5 Рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків	9,68	0,10

$$I_{imm}=4482,22*0,35+1407,51*0,15+20,74*0,15+64,92*0,25+9,68*0,10=1800,21.$$

Показник інвестиційної привабливості регіону відповідає рівню показника по країні в цілому, тобто регіон можна віднести до регіонів середньої інвестиційної привабливості.

Теми курсових робіт

1. Вінницька область.
2. Волинська область.
3. Дніпропетровська область.
4. Житомирська область.
5. Закарпатська область.
6. Запорізька область.
7. Івано-Франківська область.
8. Київська область.
9. Кіровоградська область.
10. Львівська область.
11. Миколаївська область.
12. Одеська область.
13. Полтавська область.
14. Рівненська область.
15. Сумська область.
16. Тернопільська область.
17. Харківська область.
18. Херсонська область.
19. Хмельницька область.
20. Черкаська область.
21. Чернівецька область.
22. Чернігівська область.

4. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Критерії оцінювання, кількість балів та оцінка за якість виконання та захисту курсової роботи наведено у таблицях 4.1, 4.2

Таблиця 4.1

Критерії оцінювання курсової роботи

Рівень компетентості	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	2	3
Високий (творчий)	Виконання: <ul style="list-style-type: none"> - повна відповідність змісту курсового проекту (роботи) завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо його виконання; - творча самостійність розв'язання поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць без помилок; - наявність елементів науково-дослідного характеру; - використання комп'ютерних технологій при виконанні всіх розрахунків, креслень, графіків та таблиць; - якісне оформлення пояснювальної записки, графічних матеріалів згідно з вимогами конструкторської та технологічної документації, ДСТУ. 	60
	Захист: студент виявив глибокі знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, вміння творчо застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач та творчі здатності аргументованого обґрунтування прийнятих рішень та розв'язків практичних задач й аналізувати достовірність одержаних результатів.	40
Достатній (конструктивно-варіативний)	Виконання: <ul style="list-style-type: none"> - повна відповідність змісту курсового проекту (роботи) завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо його виконання; - самостійність розв'язання поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць з незначним відхиленням щодо вимог без помилок; - наявність елементів науково-дослідного характеру; - використання комп'ютерних технологій при виконанні всіх розрахунків, креслень, графіків та таблиць; - якісне оформлення пояснювальної записки, графічних матеріалів згідно з вимогами конструкторської та технологічної документації, ДСТУ. 	50
	Захист: студент виявив достатні знання й розуміння навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач та здатності аргументованого обґрунтування прийнятих рішень та розв'язків практичних задач.	35

1	2	3
Достатній (конструктивний)	<p>Виконання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - достатня відповідність змісту курсового проекту (роботи) завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо його виконання; - самостійність розв'язання поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць з незначним відхиленням щодо вимог та незначною кількістю помилок; - наявність елементів науково-дослідного характеру; - часткове використання комп'ютерних технологій при виконанні всіх розрахунків, креслень, графіків та таблиць; - оформлення пояснювальної записки, графічних матеріалів з незначними відхиленнями від вимог конструкторської та технологічної документації, ДСТУ. <p>Захист:</p> <p>студент виявив достатні знання й розуміння навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.</p>	<p>45</p> <p>30</p>
Середній (репродуктивний)	<p>Виконання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - достатня відповідність змісту курсового проекту (роботи) завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо його виконання; - розв'язання поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць з незначним відхиленням щодо вимог та значною кількістю помилок; - часткове використання комп'ютерних технологій при виконанні всіх розрахунків, креслень, графіків та таблиць; - оформлення пояснювальної записки, графічних матеріалів із значними відхиленнями від вимог конструкторської та технологічної документації, ДСТУ. <p>Захист:</p> <p>студент виявив середні знання основних положень навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач на репродуктивному рівні.</p>	<p>40</p> <p>25</p>
Достатній (репродуктивний)	<p>Виконання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - значні відхилення змісту курсового проекту (роботи) від завдання та вимог навчально-методичних рекомендацій щодо його виконання; - розв'язання поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць із значними відхиленнями щодо вимог та значною кількістю помилок; - відсутність використання комп'ютерних технологій при виконанні всіх розрахунків, креслень, графіків та таблиць; - оформлення пояснювальної записки, графічних матеріалів із значними помилками та відхиленнями від вимог конструкторської та технологічної документації, ДСТУ. 	<p>35</p>

Продовження табл. 4.1

1	2	3
Достатній (репродуктивний)	Захист: студент виявив знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни на мінімальному рівні, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач на репродуктивному рівні.	25
Низький (рецептивно-продуктивний)	Виконання: <ul style="list-style-type: none"> - значні відхилення змісту курсового проекту (роботи) від завдання та вимог навчально-методичних рекомендацій щодо його виконання; - розв'язання поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць із значними відхиленнями щодо вимог та значною кількістю помилок; - відсутність використання комп'ютерних технологій при виконанні всіх розрахунків, креслень, графіків та таблиць; - оформлення пояснювальної записки, графічних матеріалів із значними помилками та відхиленнями від вимог конструкторської та технологічної документації, ДСТУ. Захист: студент виявив знання за змістом навчальної дисципліни на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, не володіє вміннями застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.	30 20
Низький (непродуктивний)	Виконання: <ul style="list-style-type: none"> - невідповідність змісту курсового проекту (роботи) завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо його виконання; - не вірне розв'язання поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць; - відсутність використання комп'ютерних технологій при виконанні всіх розрахунків, креслень, графіків та таблиць; - невідповідність оформлення пояснювальної записки, графічних матеріалів вимогам конструкторської та технологічної документації, ДСТУ. Захист: студент не виявив знань за змістом навчальної дисципліни, не володіє вміннями застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.	0 0

Таблиця 4.2

Розподіл балів, що присвоюється студентам за виконання курсової роботи

Пояснювальна записка	Захист роботи	Сума
до 60	до 40	100

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Бутинець Ф. Ф., Мних Є. В., Олійник О. В.. Економічний аналіз: Практикум : навч. посіб. для студентів вузів. Житомир: ФІТІ, 2000, 406 с.
2. Економічний аналіз : навч. посібник. За ред. Волкової Н.А./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. Одеса: ОНЕУ, ротапринт. 2015. 310 с.
3. Болюх М. А., Бурчевський В. З., Горбаток М. І. Економічний аналіз : навч. посібник / За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2003, 556 с.
4. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2014. 384 с.
5. Іващенко В. І. Економічний аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2001, 132 с.
6. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник. К.: ЦНЛ, 2003, 247 с.
7. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки. К.: Кондор, 2003, 148 с.
8. Сорока М.П., Антонова С.Є. Аналіз соціально-економічного розвитку регіону: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2013, 186 с.
9. Стеченко Т. О. Аналіз регіональної економіки. К.: КНЕУ, 2002, 116 с.

Допоміжна література

10. Абрамова, І. О Аналіз соціально-економічного розвитку регіонів України на предмет кризовості. Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. Том 15. № 1. С. 6-15.

11. Аналіз стану соціально-економічного розвитку областей та міста Києва за січень-вересень 2019 року. URL: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/09/Analiz-sotsialno-ekonomichnogo-rozvitku-regioniv-za-sichen-cherven-2019-roku.pdf>.
- Барнгольц С. Б., Мельник М. В.. Методология экономического анализа деятельности хозяйствующего субъекта : учеб. пособие. М.: Финансы и статистика, 2003, 149 с.
12. Вітлінський В. В., Верченко П. І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком : навч.-метод. посібник. Київ: КНЕУ, 2000, 292 с.
13. Базилевич В. Д., Базилевич К. С.. Ринкова економіка: основні поняття і категорії : навч. посіб. К.: Знання, 2006, 263 с.
14. Данилишин Б. М., Чернюк Л. Г., Фашневський М. І. Соціально-економічні проблеми розвитку регіонів: методологія, практика / за ред. д.е.м., проф., чл.-кор. НАН України Б. М. Данилишина. Черкаси: ЧДТУ, 2006, 315 с.
15. Зінь Е.А. Регіональна економіка : підручник. К.: ВД "Професіонал", 2007, 528с.
16. Зінь Е. А., Дука Н. С. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / за ред. Зіня Е. А. К.: Кондор, 2009, 432 с.
17. Кифяк В.І., Лесько Н.В. Соціально-економічний аналіз безробіття в Україні. Економіка та держава. 2019. № 1. С. 100-103.
18. Лазаришина І. Д. Економічний аналіз в Україні: історія, методологія, практика. Рівне: НУВГП, 2005, 369с.
19. Ладанюк А. П. Основи системного аналізу : навч. посібник. Вінниця: Нова книга, 2004, 176с.
20. Лежнюк П. Д. Аналіз чутливості оптимальних рішень в складних системах критеріальним методом : монографія. Вінниця, 2003, 131 с.
21. Методика визначення комплексної оцінки результатів соціально-економічного розвитку регіонів. Офіційний вісник України, 2004, № 5, с.29-32.
22. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів за січень-вересень 2019 року. URL: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/Reytingova-otsinka-za-sichen-veresen-2019-roku-prezentatsiyni-materiali.pdf>.
23. Панасенко Л. І., Голубкина Г. П. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. К.: Вид.-поліграфічний центр "Київський університет", 2007, 150 с.

24. Прокопенко І. Ф., Ганин В. І. Методика і методологія економічного аналізу. К.: Центр учбової літератури, 2008, 430 с.
25. Розвиток регіонів зусиллями влади, громадськості і бізнесу. URL: http://www.ir.org.ua/docs/Ek_esse/2004/esse_17ukr/part1.pdf.
26. Рум'янцев А. П., Рум'янцева Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004, 375 с.
27. Стоянець В.В. Методологічні аспекти соціально-економічного розвитку регіону. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*, 2015. URL: <https://msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2015/12/2-4-2-2015-37.pdf>.
28. Шваб Л. І. Економіка підприємства. К.: Каравела, 2006, 584с.
29. Шморгун Н. П., Головка В. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006, 450 с.
30. Шарапов О. Д., Дербенцев В. Д., Семьонов Д. Є. Системний аналіз : навч.-метод. посібник. Київ: КНЕУ, 2003, 154 с.

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України, законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/a#Find> (дата звернення 20.02.2020).
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 15.02.2020).
3. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2019).
4. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://libr.rv.ua/> (дата звернення 25.06.2019).
5. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/> (дата звернення 25.06.2019).
6. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України №1602-III від 23 березня 2000року. Відомості ВРУ, 2000, №25.
7. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України №2850-IV від 8 вересня 2005року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-14> (дата звернення 22.02.2020).
8. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php (дата звернення 12.03.2020).
9. Репозиторій Національного університету водного господарства та природокористування. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/>. Назва з екрана.

10. МОН України. Нормативна база. URL:<http://www.mon.gov.ua>. Назва з екрана.
11. Наукова бібліотека НУВГП (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії). URL: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>. Назва з екрана.

ДОДАТОК А

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра державного управління, документознавства
та інформаційної діяльності

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Аналіз соціально-економічного розвитку
регіону»

за темою: «Аналіз регіонального розвитку ХХХ області»

Виконав:

студент ____ курсу,
групи _____, спеціальності
281 «Публічне управління
та адміністрування»

(П.І.П.)

Перевірив:

(посада, П.І.П.)

Рівне-рік